

ОРГАНІЗОВАНІ УКРАЇНЦІ В НОВОМУ СВІТІ: ІСТОРІЯ СВІТОВОГО УКРАЇНСТВА НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Віталій КРУКОВСЬКИЙ

orcid.org/0000-0001-9069-1498

доктор філософії з історії та археології,

незалежний дослідник

email: vit40x40@gmail.com

Анотація. Проаналізовано роль та діяльність Конгресу українців Канади з метою збереження національної культури, мови і літератури, традицій і звичаїв за межами історичної батьківщини в умовах бездержавності та підтримки української нації і війська у боротьбі з російськими окупантами в контексті української історії та проблеми вивчення історії світового українства від міжвоєнного періоду до сьогодення. Доведено, що КУК здійснює найважливішу історичну місію щодо підтримки української державності та лобіює інтереси української нації в Канаді.

Ключові слова: канадське українство, Конгрес українців Канади, Друга світова війна, українська діаспора, світове українство, закордонне українство, російсько-українська війна, боротьба за незалежність України.

Постановка проблеми. Конгрес українців Канади нині посідає одне з провідних місць у громадському та політичному житті української діаспори в Північній Америці. Маючи політичні контакти з федеральним урядом та урядом України, розвиваючи власну розгалужену організаційну структуру та набуваючи практичного досвіду, він лобіює інтереси українців.

На сьогодні у вітчизняній і зарубіжній історіографії існує декілька досліджень, присвячених діяльності Конгресу [2; 8]. Проте ці роботи виконувалися понад десять років тому на обмеженій джерельній базі (тоді не були доступні оцифровані документи з канадських архівів, а також не пройшли процедуру розсекречення документи Галузевого державного архіву Служби безпеки України). Нині така можливість з'явилася, і автор скористався нею. Отож

висвітлюється діяльність Конгресу всебічно, глибоко.

Мета статті – простеження і аналіз ролі та діяльності Конгресу українців Канади з метою збереження національної культури, мови і літератури, традицій і звичаїв за межами історичної батьківщини в умовах бездержавності та підтримки української нації і війська у боротьбі з російськими окупантами в контексті української історії та проблеми вивчення історії світового українства від міжвоєнного періоду до сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Створення Комітету українців Канади збіглося з початком Другої світової війни восени 1939 року [7, с. 142]. 4 лютого 1940 року засновник і президент щойно заснованого Репрезентаційного Комітету українців Канади Василь Кушнір заявив у пресі: «В Канаді ми жили старим краєм. Це були наша радість і смуток. Це

ми вліпляли в молодь нашу і не прогайнували ні одного моменту. Прийшов час нашого іспиту в Канаді, коли ми маємо доказати, що ми здібні тут бути воедино і сотворити один провід» [3, с. 65]. Внаслідок успішних перемовин 6–7 листопада 1940 року головні націонал-патріотичні представницькі організації канадського українства інтегрувалися у єдиний Комітет українців Канади з багатогранними функціями [14, с. 250]. Він допоміг українцям-військовослужбовцям Збройних сил Канади під час Другої світової війни, створював окремі інформаційні видання та загальне Українське інформаційне бюро, підтримував діяльність Осередку української культури і освіти, Українського документального центру при Державному архіві Канади, Канадського національного колективу козацьких вершників і танцюристів.

Найважливішими були воєнні клопоти [47, р. 99–100]. На першому засіданні Екзекутиви КУК у Вінніпегу 3 грудня 1940 року цей напрямок визнаний пріоритетом [47, р. 108]. Крім звернень до української громади із закликом до призову в лави Збройних сил Канади та надання військових позик, Провід став гуртувати навколо себе всі її «лояльні елементи» [46, р. 100]. Відтак сорокатисячний молодий контингент канадського українства поповнив лави збройних сил країни [44, р. 199]. Для збереження високого морального духу Комітет, зокрема, сприяв створенню Союзу українських канадійських вояків 7 січня 1943 року [47, р. 113–113b].

Після Другої світової війни КУК став масовою та впливовою організацією з розгалуженою структурою, яка згуртувала всі свої складові організації для піднесення вищого престижу українського

імені в Канаді [3, с. 140]. Провід української громади Канади продовжував створювати децентралізовану мережу місцевих осередків та провінційних рад. Низовим осередкам надавалася самостійність. У кожній місцевості Канади, де проживала певна кількість українців, вільним вибором із представників осередків діаспорних організацій формувалася відділ КУК [25, с. 67–70].

25 березня 1944 року Громадський комітет Українського Національного Об'єднання створив Осередок української культури та освіти, який об'єднав у собі архів, бібліотеку, музей, мистецьку галерею, видавництво і навчальний заклад. Його завдання полягало в сприянні розвитку української культури та освіти, досягнення конструктивної співпраці українців з представниками інших етнічних груп Канади й Сполучених Штатів Америки [15, с. 66]. Протягом перших десяти років було зібрано колекції книжок, документів, рукописів, художніх творів, часописів, картин, різьби, вишивок та цінні колекції архівних документів і речей. У приміщенні Осередку помістилися архів, бібліотека, музей, галерея, лекторій та видавництво. Архів надбав найбільшу в Канаді колекцію українознавчих документів – понад дві тисячі артефактів, пов'язаних з різними періодами української історії, діяльністю державних установ Української і Західноукраїнської Народних Республік, Українського Національного Об'єднання, Організації Українських Націоналістів, Комітету українців Канади, Світового об'єднання українських політичних в'язнів, Товариства опіки над українськими переселенцями святого Рафаїла. Зосередилися тут літературні, публіцистичні, наукові рукописи,

листи, партитури та клавіри талановитих співвітчизників. Багаті бібліотечні фонди: 40 000 книг, 10 000 періодичних видань та понад 400 інших політичних, наукових, духовних, літературних та мистецьких часописів з Австралії, Канади, США, країн Латинської Америки і Європи. З 1953 року при Осередку діє Відділ рідкісних праць і документів. У будинку розміщені мистецька галерея та Вищі освітні курси, що готують вчителів, науковців, інженерів, митців, громадських діячів і загалом активістів української діаспори [5, с. 75–78].

Водночас КУК приділив багато уваги інформації з української історії, що подавалася у канадській пресі [9, с. 27–28]. Налагоджувалася співпраця між його Централєю та Канадською телерадіомовною корпорацією, поліпшилося висвітлення життя канадського українства [26, с. 152–153]. 11 жовтня 1987 року за участю Централі КУК в Оттаві відкрито Українське інформаційне бюро, що стало рупором офіційної політики, підтримувало зв'язки з федеральним урядом [43, с. 47–48]. Провід канадського українства багато в чому забезпечував розвиток діаспорного шкільництва та вищої освіти [17, арк. 101]. Відкривалися недільні школи, а у місцях скупчення емігрантів засновувалися середньошкільні курси українознавства. Науково-методична робота Рідних Шкіл спрямовувалася на удосконалення фахової майстерності педагогічних кадрів [16, с. 232]. Протягом 1950-х років Централія та місцеві відділи КУК поповнювали бібліотеки університетів і середніх шкіл підручниками, добирали педагогічні кадри для літніх українознавчих університетських курсів [26, с. 46]. Для вивчення української мови у державних середніх загальноосвітніх

школах 1972 року були підготовлені тексти, фільми і звукозаписи. Завдяки проведеним заходам 1974 року в україномовних канадських класах навчалося 17 000–18 000 учнів [19, с. 35–36]. Кульмінацією розвитку української освіти і науки стала Перша всеканадська конференція університетських студій українознавства під патронатом Централі КУК та федерального уряду Канади 6 квітня 1974 року [45, р. 46]. За закликом її учасників 1 липня 1976 року при Альбертському університеті в Едмонтоні засновано один з добре обладнаних науково-дослідних центрів українознавства не тільки Канади, а й усього світу – Канадський Інститут Українських Студій, який, до речі, донині надає допомогу українській спільноті, зокрема через Методичний кабінет української мови [16, с. 232]. Крайовий Центр українських шкільних рад та підручникова комісія КУК централізували україномовне шкільництво та скоординували його розвиток. Станом на червень 1977 року в 114 Рідних Школах навчалося 7 233 українських учні [40, арк. 37–37 зв.]. 10 жовтня 1983 року за рішенням XIV Конгресу створена Всеканадська шкільна рада, що очолила україномовне шкільництво. Опрацьовувала шкільні програми, видавала підручники і монографії, проводила щорічні олімпіади з української мови і літератури в провінціях та організовувала вчительські курси, заохочуючи до цього українську громаду [42, с. 254–256].

Культурно-освітня рада КУК постійно дбала про створення українських відділів Національної бібліотеки та архіву Канади. Будувалися Українська центральна бібліотека і музей, Центр документації при КУК. Друкуються

англомовні та україномовні твори про Україну. Президія КУК та її Культурно-освітня рада підтримують зв'язки з 125 університетами, науковими інституціями та бібліотеками у 18 країнах вільного світу. Українська вільна академія наук щорічно видає «Україніку Канадіану» [26, с. 141].

З метою збереження української культури та популяризації творчості українських митців створюються культурні фундації. Так, у Вінніпегу зародилася Фундація імені Олександра та Тетяни Кошиців, що мала за мету видавати збірки творів поетів-класиків. Інші – імені Юрія Клена та Леоніда Мосендза у Торонто – також займаються подібним. 1962 року оформилася Фундація імені Вільяма Волла – на честь першого канадського сенатора українського походження. Праці з історії української громади оприлюднювали Українсько-Канадська Дослідна Фундація у Торонто та Фундація Союзу українців-самостійників. 1967 року заснувалася Фундація імені Данила Лобая, яка заповзялася досліджувати життєдіяльність українського робітничого руху в Канаді. А 1971 року утворена «Рідна школа» імені Василя Сарчука, що виступила референтом при Комітеті українців Канади. Наступного року – Фундація імені Юліана Стечишина, яка матеріально сприяла дослідникам історії канадського українства. До них пізніше приєдналися Стипендійний фонд імені отця Петра Даркевича та фундація «Прометей» імені Стефанії Швед і Степана Онищука [14, с. 403]. У квітні 1972 року Державна бібліотека Канади в Оттаві у співпраці з КУК постановила «розбудувати повноцінну українську книгозбірню в рамках цієї репрезентативної державної бібліотеки

в Оттаві». Провід закликав українських видавців і власників вартісних українських літературних творів долучитися «до співпраці в здійсненні цього проекту» [6, с. 156–157]. 29 вересня 1972 року Централь Комітету українців Канади та Державний архів Канади підписали угоду про «зібрання і збереження документів КУК та використання їх для майбутніх дослідів історії українців Канади і їх вкладу в розбудову країни». Відповідно створено Український документаційний центр при Державному архіві Канади, який поповнювався «документами всіх інших українських організацій, установ, парафій і навіть поодиноких українських родин» [41, арк. 213 зв.].

За підтримки Комітету створено Канадський національний колектив козацьких вершників і танцюристів [4, с. 125]. 1986 року при Альбертській та Манітобській провінційних радах КУК запрацювали Ради українського мистецтва, куди увійшли очільники творчих ансамблів, оркестрів, хорів і музеїв, що засвідчували добровільними внесками відповідальність за розвиток українського мистецтва [43, с. 186–188].

Діаспорні націонал-патріоти систематично здійснювали тиск на міжнародні організації, уряди, засоби масової інформації та громадськість держав колективного Заходу з метою домогтися звільнення ув'язнених українських інтелектуалів і дотримання Радянським Союзом Загальної декларації Організації Об'єднаних Націй з прав людини, де передбачалося в свою чергу право нації на самовизначення, на що ті посилалися в постійній боротьбі за право України на державну незалежність [18, с. 305–306]. Мовна політика в Українській РСР та переслідування інакодумців в

СРСР завжди перебували в центрі уваги КУК [1, с. 36]. 9 лютого 1950 року делегати III Конгресу українців Канади у Вінніпегу закликали українську громаду активно протидіяти радянській пропаганді та допомагати українському національно-визвольному рухові [39, с. 191]. Оголосили «настановлений проти волі українського народу советський уряд України» таким, що «не репрезентує українського народу і не має від українського народу мандату виступати в його імені», та закликали діаспору надавати Українській Повстанській Армії «повну моральну і матеріальну поміч» [31, с. 105–107]. А 7 липня 1962 року делегати VII Конгресу українців Канади у Вінніпегу постановили підтримати боротьбу українського народу за свободу і незалежність та «захищати надалі його право до вільного життя, зокрема, право вибрати у вільних виборах свій уряд, право на всі демократичні свободи і необмежені можливості здійснювати національні і вселюдські ідеали» [30, с. 125].

Закордонне українство – це важливий елемент зовнішньополітичних зусиль для підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України. Їхні громади допомагають Україні та українцям, які проживають в Україні, протистояти нападу РФ через урядові, а також неурядові громадські об'єднання, що діють у країнах їхнього проживання. Згідно з даними Міністерства закордонних справ України українське зарубіжжя представлено 577 організаціями у 58 країнах світу, які співпрацюють із закордонними дипломатичними установами України. У Європі працюють понад 360 громадських осередків зарубіжного і світового українства, у США – понад 60, а в Канаді – понад 1 000. Громадяни

України, які отримують дозвіл на працевлаштування у країнах Європи, США та Канади, користуються переважно такими ж правами щодо захисту своїх інтересів, як і громадяни цих країн, завдяки тому, що діаспора своєю активною діяльністю вже давно «завоювала» прихильність до України, а також активній роботі МЗС України та українських посольств у країнах Європи та Північної Америки [20, с. 237–238]. З огляду на велику кількість українських дітей, які прибули разом з батьками, рятуючись від агресії РФ, українські посольства приділяють особливу увагу забезпеченню їхніх освітніх потреб та співпраці з закордонними українцями. Школи приймають на навчання дітей тимчасово переміщених осіб з України, створюються окремі класи для різних вікових категорій українських дітей [20, с. 240].

Своєчасна реакція української діаспори, синхронна до дій української влади на міжнародній арені, спричинилася до засудження 2 березня 2014 року країнами Великої сімки порушення РФ суверенітету та територіальної цілісності України, а також призупинення підготовки саміту Великої вісімки у Сочі в червні того ж року. З цього й почалася міжнародна реакція на дії РФ, що згодом призвело до запровадження багаторівневих санкцій проти неї [13, с. 329].

Загалом найбільший внесок у підтримку України в умовах російської агресії робить канадське і північноамериканське українство, яке створило низку організацій, що займаються збором та передачею в Україну коштів, гуманітарної та військової допомоги, створенням і підтримкою неурядових міжнародних благодійних фондів. На найвищому рівні цю діяльність координує Світовий

Конгрес Українців та його складові організації-засновниці, зокрема Злучений Український Американський Допомоговий Комітет і Суспільна Служба Українців Канади [21, с. 208–209]. Одержувачами допомоги є державні військові та медичні установи України, зокрема Міністерство оборони, Генеральний штаб Збройних сил, Державна прикордонна служба, шпиталі, а також добровольчі батальйони, волонтерські організації в Україні, переселенці з окупованих територій, окремі сім'ї (наприклад, загиблих та поранених в зоні Антитерористичної операції і Операції об'єднаних сил) чи особи (учасники бойових дій) [28, с. 144].

Українська діаспора самостійно та через уряди країн весь час працювала з країнами-членами НАТО для надання Україні військово-технічної допомоги та фінансового і політичного тиску на Росію [29, с. 74]. Принципову позицію канадських і закордонних українців, якої вони дотримуються дотепер, ще 28 серпня 2014 року зартикулював тодішній президент СКУ українсько-канадський юрист Євген Чолій: «Тільки негайне втручання всіма можливими способами з боку міжнародного співтовариства може зупинити зухвалу загрозу миру і стабільності в Європі з боку Росії» [27, с. 48].

За сприяння Конгресу українців Канади і Канадсько-Української фундації діаспорні патріоти-добровольці на чолі з Христиною Валер із КУФ на початку квітня 2014 року відвідали Україну для пошуку шляхів найбільш ефективного використання канадських ресурсів для медичної допомоги українцям. Враженнями свого дводенного візиту до Донецька група поділилася на зустрічі 9 квітня 2014 року з віцепрем'єр-міністром

України Олександром Сичем і міністром охорони здоров'я України Олегом Мусієм, на ній були визначені питання практичного співробітництва в сфері охорони здоров'я між СКУ і Україною. СКУ разом із КУФ надавав допомогу мобільним бригадам Червоного Хреста, які працювали у Донецьку, а Донецький обласний травматологічний центр отримав від них у подарунок апарат штучної вентиляції легенів [22, с. 638–639].

З 2014 року традиційним став благодійний марафон «Діти Торонто – дітям-сиротам в Україні», організований Міжнародною Організацією Українських Громад «Четверта хвиля» разом з «Help Us – Help The Children», Шкільною радою Торонтського відділу КУК. Лише за чотири години марафону, який проводився 2017 року, вдалося зібрати приблизно 2,5 тонни одягу для дітей, які втратили батьків під час бойових дій у зоні АТО [22, с. 644–645]. Комітет «Євромайдан-Канада» як складова частина відділу КУК в Торонто спрямував 1 300 000 доларів в Україну [12, с. 317–318]. 11 грудня 2015 року на зібранні відділом КУК в Торонто і Комітетом «Євромайдан-Канада» кошти було закуплено та привезено до Львова в реабілітаційний центр «Джерело» понад 100 інвалідних візків і медичні засоби для поранених солдатів-фронтовиків і дітей з особливими потребами. Як відзначила консул Канади в Україні Оксана Винницька, «те, що таке обладнання отримав Львів – не випадковість. Пересування, зокрема і для неповносправних, – дуже важлива частина нашого життя. Ми передали такі пересувні засоби, які широко використовують у всьому світі» [12, с. 318].

За оцінкою голови Київського представництва Конгресу українців Канади

Олени Кошарної, загальний обсяг допомоги, зібраний для України мільйонним канадським українством за 2015 рік, складає від 10 до 15 мільйонів доларів [12, с. 320].

Канадські українці прагнуть допомогти Україні, вважають це своїм обов'язком, а війну РФ проти України – своєю війною. Тому роблять те, що їм під силу – від виготовлення технічних засобів для фронту до особистої участі у військових діях на боці України. А найпоширенішим способом підтримки батьківщини, як і сто років тому, залишається фінансова. Крім традиційних зборів пожертв і матеріальної допомоги, проводиться низка благодійних акцій: внесок на допомогу ЗСУ замість подарунка на день народження чи Різдво, пожертви у 100 доларів на спальні мішки для українських солдатів тощо [27, с. 255–256].

У жовтні 2019 року завдяки проекту Ліги українок Канади «Ангели-охоронителі України» в Україні розпочато пілотний проект з нейрореабілітації на базі Клеванського шпиталю ветеранів війни в Рівненській області, де реабілітуються пацієнти з серйозними черепно-мозковими та мінно-вибуховими травмами голови [27, с. 257].

Канадська громадська організація «Армія SOS», заснована за сприяння Конгресу українців Канади влітку 2014 року, за менш ніж пів року збрала на допомогу українським захисникам понад мільйон доларів. А фонд канадських українців «Приятелі ЗСУ» у 2014–2022 роках передав на потреби добровольчих та армійських підрозділів на фронті різноманітну допомогу на десятки мільйонів гривень [27, с. 255].

29 вересня – 2 жовтня 2016 року в

місті Реджайна провінції Саскачеван відбувся XXV з'їзд Конгресу українців Канади, в якому взяли участь понад 250 делегатів. Його тодішній президент Павло Грод окреслив пріоритетні завдання для проводу на наступні три роки: продовження і розширення підтримки процесу реформ в Україні та зміцнення спроможності України захистити себе від війни та російської агресії; створення благодійного фонду для забезпечення довгострокового фінансового успіху і стійкості багатьох важливих програм КУК; розширення бази його членства і зміцнення чинних складових організацій; зміцнення конструктивних відносин з урядом Канади і виборними посадовими особами [13, с. 333].

Відділи Союзу Українок Канади ініціювали проекти: «Купіть шаль зігріти солдата», «Особисті приналежності для солдатів», «Прийняти солдата» [22, с. 643–644]. Конгрес українців Канади і Канадсько-Українська фундація започаткували Фонд «Захисники України». У червні 2018 року суму 100 000 доларів з його кошторису було спрямовано на реабілітацію поранених українських захисників [22, с. 642]. 2021 року КУК і КУФ створили Комітет гуманітарного порятунку для підтримки України у разі російського вторгнення з метою «формалізації погодженого підходу до швидкого й ефективного надання гуманітарної допомоги тим, хто її потребує в Україні, та реагування на будь-яку подальшу агресію Росії... <...> ...Комітет працюватиме із канадсько-українською громадою по всій Канаді, аби знизити дублювання зусиль, підвищити ефективність» [20, с. 242–243]. Цей крок виявився надзвичайно далекоглядним і правильним, провід канадського українства і його

складові організації передбачили гірший варіант розвитку подій на Сході України.

Збереження української державності, етнокультурного простору, етнічної культури та ідентичності стало більш насущним завданням. Українські громади за кордоном взяли на себе інформаційну, дипломатичну, фінансову, гуманітарну, військову, культурну та соціальну роботу. Діаспора всіляко підтримує біженців та переселенців, надає фінансову підтримку через міжнародні та гуманітарні програми й фонди, сприяє надходженню військової, медичної та гуманітарної допомоги в Україну, обмежує інформаційний терор у медіа- та кіберпросторі, презентує, відстоює та поширює українські культурні цінності, налагоджує і підтримує дипломатичні зв'язки у світі. Діють центри соціально-гуманітарної допомоги як від волонтерів, так і від міжнародних благодійних організацій [20, с. 243].

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року українці за кордоном частіше проводять різні акції на підтримку Батьківщини, чим пришвидшують ухвалення важливих політичних рішень на міжнародному рівні та консолідацію усього світового українства. Щотижня відбуваються 2–4 маніфестації у різних містах за кордоном, на яких збираються благодійні пожертви [20, с. 239].

8 березня 2022 року понад 10 000 мешканців Торонто, серед них канадські українці, взяли участь у мітингу на знак підтримки та солідарності з Україною. Учасники акції вимагали зупинити Путіна та забезпечити безпольотну зону у небі над Україною [36].

У квітні 2022 року відділ Конгресу українців Канади в Торонто створив

комітет допомоги українцям, які тікають від війни до Канади, що лобював на всіх рівнях влади надання фінансової підтримки Україні та тим, хто шукає притулку. Керівник відділу Петро Штурин розповів: «Волонтери кожного дня годинами тримали стійку в аеропорту, де вони вітали новоприбулих і надавали їм допомогу та підтримку. Були відкриті два великі магазини «Український Канадський Парашут». Тут новоприбулі могли отримати одяг та інші необхідні речі. При комітеті був житловий підкомітет, транспортна група, підкомітет з питань обслуговування та комунікаційна група, які працювали над наданням допомоги новоприбулим» [11].

27 квітня 2022 року Палата громад федерального парламенту Канади ухвалила постанову про визнання російських військових злочинів в Україні геноцидом. За словами президентки КУК Олександри Хичій, цей важливий крок став яскравим свідченням того факту, що «канадський народ підтримує народ України» [35].

Торонтський відділ Конгресу українців Канади наполегливіше працював для підтримки України в боротьбі з відкритою російською агресією. Підбиваючи підсумки праці за 2022 рік, його керівник Петро Штурин повідомив: «Ми організували 15 масових мітингів на підтримку України та найбільший з них – у березні – мав понад 20 тис.[яч] людей, які маршували центром Торонто. Було проведено десятки інтерв'ю з теле- та радіостанціями, щоб донести до канадців українську точку зору на повномасштабне російське вторгнення. Ми працювали з мером Джоном Торі над встановленням знаку на вулиці St. (Saint. – В. К.) Clair Ave.[nue] East перед російським

консульством, назвавши її Площею Вільної України. Понад 80 тис.[яч] доларів було зібрано на допомогу українським фронтовикам». До того у серпні відділ провів наймасштабніше в історії Торонто святкування Дня Незалежності України, яке відвідали понад 20 000 осіб, а також організував урочисті церемонії вшанування пам'яті жертв Голодомору наприкінці листопада [11].

23 листопада 2022 року в присутності генерального консула України в Едмонтоні Олександра Данилейка відбулася прем'єра патріотичної вистави «Котигорошко» у виконанні діаспорної дитячої театральної студії «Джерело». Українські дипломати повідомляли про цей захід: «Діти не лише чудово грають, а ще й активно допомагають Україні. Разом з членами Організації Українок Канади ім.[ені] Ольги Басараб (Едмонтон) ліплять вареники, печуть печиво, а зароблені кошти 1000 дол.[арів] передали на закупівлю ліків для малят в Україні, позбавлених піклування, а 400 дол.[арів] на допомогу ЗСУ!» [34].

16 березня 2023 року в столиці Альберти Едмонтоні, до 209-го дня народження Великого Кобзаря місцевий відділ КУК і Українське музичне товариство організували концерт «Свою Україну любіть», під час якого на допомогу ЗСУ зібрали 4 500 доларів [33].

11 квітня 2023 року делегація Конгресу українців Канади на чолі з президенткою Олександрою Хичій у супроводі президента Світового конгресу українців Павла Грода зустрілася з прем'єр-міністром України Денисом Шмигалем і віцепрем'єр-міністром Канади Христею Фріленд. Голова уряду України подякував КУК за потужну підтримку України, укріплення

коаліції друзів України в усьому світі. «Ми представили підтримку України з боку українсько-канадської та світової діаспори, допомогу #UniteWithUkraine українським захисникам на передовій, зусилля #EnergizeUkraine у відбудові та адвокаційні зусилля СКУ. Об'єднавшись, ми виграємо війну і відбудуємо Україну кращою!» – наголосив Павло Грод під час зустрічі [24].

У січні 2024 року Торонтський відділ КУК пожертвував 10 000 доларів на 20 FPV-дронів для ЗСУ в рамках кампанії Світового конгресу українців і громадської ініціативи «Saint Javelin» – «Птахи Санти» [37].

А комітет «Stand with Ukraine» при місцевому відділі КУК в Торонто на чолі з Маркіяном Швецем протягом 2022–2024 років зібрав 163 000 канадських доларів під час різних демонстрацій. У суботу, 24 лютого 2024 року, у другу річницю повномасштабного вторгнення РФ, українська громада Торонто чисельністю 20 000 осіб зібралася в центрі міста перед мерією, щоб набратися сил для продовження боротьби проти окупанта [38].

25 квітня 2024 року Олександра Хичій закликала федеральний уряд Канади суттєво посилити військову допомогу Україні, навівши приклад тодішніх президента США і прем'єр-міністра Британії в інтересах національної безпеки цих країн, що виділили відповідно 60 000 000 000 доларів і 500 000 000 фунтів стерлінгів. У квітні Канада оприлюднила проект державного бюджету, яким передбачено приблизно 1 200 000 000 доларів США на військову допомогу Україні. Також цього року Канада надала Україні 137 200 000 євро позик на відбудову й приблизно 2 000 000 000 доларів

пільгових кредитних коштів на підтримку функціонування Української держави [32]. 17 жовтня Україна отримала від уряду Канади допомогу обсягом 400 мільйонів канадських доларів, які, за повідомленням тодішньої віцепрем'єр-міністра Канади Христі Фріленд, пішли «на підтримку відважних чоловіків і жінок, які протистоять військовій машині Путіна» [23].

19 листопада 2024 року з нагоди тисячного дня повномасштабного етапу російсько-української війни президентка Конгресу українців Канади Олександра Хичій від імені канадського українства закликала міжнародну спільноту надалі продовжувати військову і економічну підтримку України, відзначивши, що «українці воюють заради захисту не лише власної свободи, а й усєї Європи». За менш ніж три роки Канада надала Україні різноманітну фінансову, гуманітарну, військову та іншу допомогу на понад 15 000 000 000 доларів США [10].

Висновки. Канадське українство та його провід у вигляді Конгресу українців Канади і його складових організацій здійснюють найважливішу історичну місію щодо підтримки української державності, збереження культури, традицій і звичаїв шляхом налагодження та розвитку власного розгалуженого шкільництва, системи закладів вищої освіти, мережі науково-дослідницьких інституцій, благодійно-громадських фондаций, культурно-просвітницьких товариств і громадських організацій, засобів масової інформації – власної україномовної періодичної преси, телебачення і радіомовлення – та люблять інтереси української нації в Канаді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бажан, О. Г. Мовне питання в українському національно-культурному русі в другій половині 1960-х рр. *Магістеріум. Історичні студії*. 2007. Вип. 28. С. 30–37.
2. Балицька, Ю. О. *Суспільно-політична діяльність Конгресу українців Канади*: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2009. 213 с.
3. Баран, О. *Праця для церкви і народу: життя і діяльність о. д-ра Василя Кушніра*. Вінніпег, 1995. 215 с.
4. Бодруг, А. Феномен козацтва як націєзберігаючий чинник культури української діаспори Канади (середина ХХ – початок ХХІ ст.). *Чорноморська минувшина*. 2017. Вип. 12. С. 119–132.
5. Бодруг, А. Соціокультурна місія канадського Центру української культури та освіти «Осередок» (друга чверть ХХ – початок ХХІ ст.). *Чорноморська минувшина*. 2020. Вип. 15. С. 71–80.
6. Войценко, О. *Літопис українського життя в Канаді*. Т. 8: У змаганні за нову Канаду: початки офіційної двомовності й багатокультурності 1970–1979. Едмонтон, 1992. 594 с.
7. Герус, О. В. Консолідація української суспільності в Канаді. *Життєвий досвід українців у Канаді: рефлексії*. Вінніпег, 1994. С. 115–152.
8. Гладун, Ю. П. *Громадсько-політична діяльність українців Канади (1945–1991 рр.)*: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, 2012. 205 с.
9. Дев'ятий конгрес українців Канади: 11–14 жовтня 1968. Вінніпег, Манітоба, 1968. 183 с.
10. Конгрес українців Канади закликав світ продовжувати підтримку України. *Укрінформ*. 19.11.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3929029-kongres-ukrainciv-kanadi-zaklikav-svit-prodovzuvati-pidtrimku-ukraini.html>
11. Конгрес українців Канади у Торонто відвітував про свою діяльність у 2022

році. *Укрінформ*. 06.01.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3647659-kongres-ukrainciv-kanadi-u-toronto-vidzvituvav-pro-svou-dialnist-u-2022-roci.html>

12. Краснодемська, І. Волонтерська діяльність української діаспори в умовах російської агресії 2014–2016 рр. *Російська агресія проти України: правда і вигадки, причини і наслідки* / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.), І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний та ін.; НДІ українознавства. Київ, 2018. С. 310–325.

13. Краснодемська, І. Політична складова діяльності зарубіжних українців у російсько-українському конфлікті 2014–2016 рр. *Російська агресія проти України: правда і вигадки, причини і наслідки* / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.), І. Й. Краснодемська, Ю. С. Фігурний та ін.; НДІ українознавства. Київ, 2018. С. 326–339.

14. Марунчак, М. Г. *Історія українців Канади*. Вінніпег, 1991. Т. 2. 512 с.

15. Матяш, І. Б. Архівна та рукописна українська в Канаді. *Український археографічний щорічник*. 2007. Вип. 12. С. 37–82.

16. Машкова, І. Освітня діяльність української діаспори в Канаді: історико-педагогічний аспект. *Українознавчий альманах*. 2014. Вип. 17. С. 230–233.

17. Машкова, І. М. *Розвиток українознавчої освіти в двомовних та «рідних» школах Канади (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01* / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України. Київ, 2019. 383 арк.

18. Недужко, Ю. В. Діяльність української діаспори країн Заходу щодо відновлення державної незалежності України в середині 40-х – на початку 90-х років ХХ ст. *Сучасна українська політика: політики і політологи про неї: наукове видання; спецвипуск*. Київ, 2009. С. 302–311.

19. Одинадцятий конгрес українців Канади: 11–14 жовтня 1974. Вінніпег, Манітоба, 1974. 247 с.

20. Отрошко, Л. Закордонне українство

країн Європи та Північної Америки у протистоянні збройній агресії Російської Федерації супроти України. *Українознавство*. 2022. № 4. С. 230–246.

21. Отрошко, Л. Г. Взаємини західної української діаспори з Україною: періодизація, освітні, наукові та міжнародні зв'язки. *Українознавство*. 2023. № 4. С. 195–216.

22. Попп, Р. Гуманітарні ініціативи Всесвітнього Конгресу Українців у допомозі Україні (2014–2021 рр.). *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, 2022. P. 637–645.

23. Представники Конгресу українців Канади зустрілися з Христею Фріланд. *Укрінформ*. 22.10.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3918920-predstavniki-kongresu-ukrainciv-kanadi-zustrilisa-z-hristeu-friland.html>

24. Провід Світового конгресу українців зустрівся з прем'єр-міністром Шмигалем. *Укрінформ*. 12.04.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3694777-provid-svitovogo-kongresu-ukrainciv-zustrivsa-z-premerministrom-smigalem.html>

25. Протокол, доповіді, резолюції і ін. конференції Ширшої Ради комітету українців Канади: 3–4 грудня 1947 р. Вінніпег, Манітоба, 1947. 84 с.

26. П'ятий і шостий Все-Канадійські конгреси українців Канади: 5–7 липня 1956, 9–12 липня 1959. Вінніпег, Манітоба, 1959. 239 с.

27. Сухобокова, О. «Допомагати Україні – це особиста і сімейна справа Канади»: канадська підтримка України на початку російської збройної агресії (2014–2015 рр.). *Polityka zagraniczna państw w teorii i praktyce stosunków międzynarodowych*. Olsztyn–Lwów, 2021. Т. 1. S. 246–260.

28. Сухобокова, О. О. Волонтерська допомога Україні від української діаспори США і Канади під час проведення АТО. *Волонтерський рух: історія, сучасність, перспективи*. Матеріали міжнародної науково-практичної

конференції. 17–18 квітня 2015 року. Харків, 2015. С. 143–147.

29. Сухобокова, О. О. Українська діаспора як чинник підтримки України США і Канадою в умовах російської агресії у 2014 р. *Історико-політичні студії. Серія Історичні науки*: зб. наук. пр. Київ, 2015. № 1. С. 69–75.

30. Сьомий конгрес українців Канади: 5–7 липня 1962. Вінніпег, Манітоба, 1962. 158 с.

31. Третій Все-Канадійський конгрес українців Канади: 7–9 лютого 1950. Вінніпег, 1950. 158 с.

32. У діаспорі закликали Канаду збільшити військову підтримку України. *Укрінформ*. 26.04.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3856864-u-diaspori-zaklikali-kanadu-zbilsiti-vijskovu-pidtrimku-ukraini.html>

33. У Канаді відбувся шевченківський концерт, на якому зібрали кошти для ЗСУ. *Укрінформ*. 16.03.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3683078-u-kanadi-vidbuvsya-sevcenkivskij-koncert-na-akomu-zibrali-kosti-dla-zsu.html>

34. У Канаді відбулася вистава у виконанні діаспорської Дитячої театральної студії «Джерело». *Укрінформ*. 23.12.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3639647-u-kanadi-vidbulasa-vistava-u-vikonanni-diasporskoj-ditacoj-teatralnoj-studii-dzerelo.html>

35. У Канаді діаспора привітала рішення Палати громад про визнання дій росії в Україні геноцидом. *Укрінформ*. 28.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3469495-u-kanadi-diaspora-privitalarisenna-palati-gromad-pro-viznanna-dii-rosiiv-ukraini-genocidom.html>

36. У Торонто відбувся багатотисячний мітинг на підтримку України. *Укрінформ*. 08.03.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3423771-u-toronto-vidbuvsya-bagatotisacnij-miting-na-pidtrimku-ukraini.html>

37. У Торонто діаспора пожертвувала 10 тис. дол. на дрони для ЗСУ. *Укрінформ*.

25.01.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3818203-u-toronto-diaspora-pozertvuvala-10-tis-dol-na-droni-dla-zsu.html>

38. У Торонто тисячі людей провели мітинг на підтримку України. *Укрінформ*. 26.02.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3832392-u-toronto-tisaciludej-poveli-miting-na-pidtrimku-ukraini.html>

39. *Україна: хроніка ХХ століття. Роки 1946–1960*: довід. вид. / НАН України, Ін-т історії України; [О. В. Андрощук, О. Г. Бажан, Г. Б. Басара та ін.; редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.]. Київ, 2005. 612, [1] с.

40. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі – ЦДАВОВУ). Ф. 5235 «Уряд Української Народної Республіки в екзилі (1920–1991)». Оп. 1. Спр. 1422 «Листування УНДС у Канаді з редакціями української преси, дирекціями радіопрограм, КУК та іншими про підготовку проведення Всеукраїнської маніфестації захисту прав України; фінансування видання книги «Симон Петлюра». Укр. та англ. мовами». 28 січня – 31 грудня 1977. 99 арк.

41. ЦДАВОВУ. Ф. 5235 «Уряд Української Народної Республіки в екзилі (1920–1991)». Оп. 1. Спр. 1457 «Документи про роботу та фінансову діяльність КУК (резолуції, протоколи, бюлетені Українського інформаційного бюро) з № 1 по № 3, листування». 5 січня 1971 р. – 30 листопада 1972 р. 232 арк.

42. Чотирнадцятий конгрес українців Канади: 7, 8, 9 і 10 жовтня 1983. Вінніпег, 1983. 278 с.

43. Шістнадцятий конгрес українців Канади: 6, 7, 8 і 9 жовтня 1989. Вінніпег; Манітоба, 1989. 351 с.

44. Gerus, O. W. *The Ukrainian Canadian Committee. A Heritage in Transition: Essays in the History of Ukrainians in Canada*. Toronto, 1982. P. 195–214.

45. Kondra, P. A. *A review of half a century of Community Leadership*. Ukrainian Canadian Congress. VIII. Winnipeg, 1993. 102 p.

46. Piniuta, H. *The Organizational Life of*

Ukrainian Canadians; with Special Reference to the Ukrainian Canadian Committee. Sandy Lake, Manitoba, 1952. 137 p.

47. Veryha, W. *The Ukrainian Canadian Committee: Its Origin and War Activity*. Toronto, Ottawa, 1967. 160 p.

REFERENCES

1. Bazhan, O. (2007). The Language Question in the Ukrainian National-Cultural Movement in the Second Half of the 1960s. *Magisterium. Historical Studies*, Issue 28, pp. 30-37. [in Ukr.]
2. Balitska, Yu. (2009). *Socio-Political Activities of the Ukrainian Canadian Congress*. [A thesis for Candidate of Political Sciences, specialty 23.00.02]. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi. 213 p. [in Ukr.]
3. Baran, O. (1995) *Work for the Church and People – Life and Work of Dr. Vasyl Kushnir*. Winnipeg, 215 p. [in Ukr.]
4. Bodruh, A. (2017). Cossacks Phenomenon as the Nation Preserving Factor of Culture of the Ukrainian Diaspora of Canada (Middle of 20th – Beginning of 21st Century). *Chornomorska mynuvshyna*, Issue 12, pp. 119–132. [in Ukr.]
5. Bodruh, A. (2020). Socio-Cultural Mission of the Canadian Ukrainian Cultural and Educational Center “Oseredok” (Second Quarter of 20th – Beginning of 21st Century). *Chornomorska mynuvshyna*, Issue 15, pp. 71–80. [in Ukr.]
6. Voitsenko, O. (1992) *Chronicle of Ukrainian Life in Canada*. Vol. 8: In the Struggle for a New Canada: The Beginnings of Official Bilingualism and Multiculturalism, 1970–1979. Edmonton, 594 pp. [in Ukr.]
7. Herus, O. (1994) Consolidation of Ukrainian Community in Canada. *The Ukrainian Experience in Canada: Reflections*. Winnipeg, pp. 115–152. [in Ukr.]
8. Hladun, Y. (2012) *Social and Political Activities of Ukrainians in Canada (1945-1991)*. [A thesis for Candidate of Historical Sciences, specialty 07.00.01]. Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv. 205 p. [in Ukr.]
9. *Ninth Congress of Ukrainian Canadians*: October 11-14, 1968. (1968). Winnipeg, Manitoba. 183 p. [in Ukr.]
10. The Ukrainian Canadian Congress Calls on the World to Continue Supporting Ukraine. November, 19, 2024. [online]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3929029-kongres-ukrainciv-kanadi-zaklikav-svit-prodovzuvati-pidtrimku-ukraini.html> [Accessed 20 Nov. 2024]. [in Ukr.]
11. The Ukrainian Canadian Congress in Toronto Reported on its Activities in 2022. 6 January, 2023. [online]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3647659-kongres-ukrainciv-kanadi-utoronto-vidzvituvav-pro-svou-dialnist-u-2022-roc.html> [Accessed 07 Jan. 2024]. [in Ukr.]
12. Krasnodemska, I. (2018). Volunteer Activities of the Ukrainian Diaspora in the Conditions of Russian Aggression 2014–2016. *Russian Aggression against Ukraine: Truth and Fiction, Causes and Consequences*. Kyiv, pp. 310-325. [in Ukr.]
13. Krasnodemska, I. (2018). The Political Component of the Activities of Foreign Ukrainians in the Russian-Ukrainian Conflict 2014–2016. *Russian Aggression against Ukraine: Truth and Fiction, Causes and Consequences*. Kyiv, pp. 326–339. [in Ukr.]
14. Marunchak, M. (1991). *The Ukrainian Canadians: A History*. Winnipeg. Vol. 2, 512 p. [in Ukr.]
15. Matiash, I. (2007). Archival and Manuscript Ukrainica in Canada. *Ukrainian Archaeographic Yearbook*. Kyiv, Issue 12, pp. 37-82. [in Ukr.]
16. Mashkova, I. (2014). Educational Activities of the Ukrainian Diaspora in Canada: Historical and Pedagogical Aspects. *Ukrainoznavchyi almanah* (Ukrainian Studies Almanac), Issue 17, pp. 230-233. [in Ukr.]
17. Mashkova, I. (2019). *The Development of Ukrainian Studies Education in Bilingual and "Native" Schools in Canada (Last Quarter of the 20th Century – Early 21st Century)*. [A thesis

- for Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.01]. Ivan Ziuzun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Kyiv, 383 pp. [in Ukr.]
18. Neduzhko, Yu. (2009). Activities of the Ukrainian Diaspora in Western Countries for the Restoration of Ukraine's State Independence in the Mid-1940s to Early 1990s. *Contemporary Ukrainian Politics: Politicians and Political Scientists on the Subject*: Scientific Publication; special edition. Kyiv, pp. 302-311. [in Ukr.]
19. *Eleventh Congress of Ukrainian Canadians: 11-14 October 1974*. (1974). Winnipeg, Manitoba, 247 p. [in Ukr.]
20. Otrusko, L. (2022). Ukrainians in Countries of Europe and North America Opposing armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine. *Ukrainoznavstvo* (Ukrainian Studies), No. 4, pp. 230-246. [in Ukr.]
21. Otrushko, L. (2023). Western Ukrainian Diaspora and Ukraine: Periodization, Educational, Scientific and International Relations. *Ukrainoznavstvo* (Ukrainian Studies), No. 4, pp. 195-216. [in Ukr.]
22. Popp, R. (2022). Humanitarian Initiatives of the World Congress of Ukrainians in aid to Ukraine (2014–2021). *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): Historical, Political, Cultural-Educational, Religious, Economic, and Legal Aspects*: A Scientific Monograph. Riga, pp. 637-645. [in Ukr.]
23. Representatives of the Ukrainian Canadian Congress Met with Chrystia Freeland. October 22, 2024. [online]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3918920-predstavniki-kongresu-ukrainciv-kanadi-zustrilisa-z-hristeu-friland.html> [23 Oct. 2024]. [in Ukr.]
24. Leaders of the World Congress of Ukrainians Met with Prime Minister Shmyhal [online] *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3694777-provid-svitovogo-kongresu-ukrainciv-zustrivsa-z-premerministrom-smigalem.html> [12 Apr. 2023]. [in Ukr.]
25. *Minutes, Reports, Resolutions, etc. of the Conference of the General Council of the Ukrainian Canadian Committee: 3-4 December 1947*. (1947). Winnipeg, Manitoba, 84 p. [in Ukr.]
26. *Fifth and Sixth Ukrainian Canadian Congresses: 5-7 July 1956, 9-12 July 1959*. (1959). Winnipeg, Manitoba, 239 p. [in Ukr.]
27. Sukhobokova, O. (2021). “Helping Ukraine is a Personal and Family Matter for Canada”: Canadian Support for Ukraine at the Beginning of Russian Armed Aggression (2014–2015). *Foreign Policy of States in the Theory and Practice of International Relations*. Vol. 1. Olsztyn–Lviv, pp. 246–260. [in Ukr.]
28. Sukhobokova, O. (2015). Voluntary Aid to Ukraine from the Ukrainian Diaspora in the USA and Canada during the Anti-Terrorist Operation. *Volunteer Movement: History, Modernity, Prospects*: Materials of the International Scientific and Practical Conference, April 17-18, 2015. Kharkiv, pp. 143–147. [in Ukr.]
29. Sukhobokova, O. (2015). The Ukrainian Diaspora as a Factor in the Support of Ukraine by the USA and Canada in the Conditions of Russian Aggression in 2014. *Historical and Political Studies. Series Historical Sciences*: Collections of Scientific Works. Kyiv, No. 1, pp. 69–75. [in Ukr.]
30. *Seventh Congress of Ukrainian Canadians: 5–7 July 1962*. (1962). Winnipeg, Manitoba, 158 pp. [in Ukr.]
31. *Third All-Canadian Congress of Ukrainians in Canada, Winnipeg, 7–9 February 1950*. (1950). Winnipeg: Published by the Ukrainian Canadian Committee. 158 p.: ill. [in Ukr.]
32. The Diaspora Called on Canada to Increase Military Support for Ukraine. April 26, 2024. [online] *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3856864-u-diaspori-zaklikali-kanadu-zbilsiti-vijskovu-pidtrimku-ukraini.html> [Accessed 27 Apr. 2024]. [in Ukr.]
33. A Shevchenko Concert was Held in Canada to Raise Funds for the Armed Forces of

Ukraine. March 16, 2023. [online] *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3683078-u-kanadi-vidbuvsasavcenkivskij-koncert-na-akomu-zibrali-kostidla-zsu.html> [in Ukr.]

34. *A Performance by the Diaspora Children's Theatre Studio "Dzherelo" Took Place in Canada*. December 23, 2022. [online] *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3639647-u-kanadi-vidbulasa-vistava-u-vikonanni-diasporskoiditacoi-teatralnoi-studii-dzerelo.html> [Accessed 24 Dec. 2022]. [in Ukr.]

35. In Canada, the Diaspora Welcomed the House of Commons Decision to Recognise Russia's Actions in Ukraine as Genocide. May 22, 2022. [online]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3469495-u-kanadi-diaspora-privitala-risenna-palati-gromad-pro-viznanna-dii-rosii-v-ukrainigenocidom.html> [Accessed 22 May 2022]. [in Ukr.]

36. A Rally in Support of Ukraine Attended by Thousands Took Place in Toronto. March 8, 2022. [online]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3423771-u-toronto-vidbuvsabagatotisacnij-miting-napidtrimku-ukraini.html> [Accessed 9 March 2022]. [in Ukr.]

37. In Toronto, the Diaspora Donated \$10,000 for Drones for the Armed Forces of Ukraine. January 25, 2024. [online]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3818203-u-toronto-diasporapozertvuvala-10-tis-dol-na-droni-dla-zsu.html> [Accessed 26 Jan. 2024]. [in Ukr.]

38. Thousands of People Held a Rally in Toronto in Support of Ukraine. February 26, 2024. [online] *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3832392-u-toronto-tisaci-ludej-poveli-miting-napidtrimku-ukraini.html> [Accessed 29 Feb. 2024]. [in Ukr.]

39. Androshchuk, O., Bazhan, O., Basara, H., et al. (2005). *Ukraine: Chronicle of the 20th Century. Years 1946-1960*: Reference edition. National Academy of Sciences of Ukraine,

Institute of History of Ukraine. Kyiv, 612, [1] p. [in Ukr.]

40. *Central State Archive of Public Associations and Ukrainian Studies* (hereinafter referred to as CSAPAU), Fund No. 5235 "Government of the Ukrainian People's Republic in Exile (1920-1991)", Description No. 1, Case No. 1422 "Correspondence of the UNDL in Canada with the Editors of the Ukrainian Press, Radio Programme Directors, the UCC and Others on the Preparation of the All-Ukrainian Demonstration in Defence of Ukraine's Rights; Financing the Publication of the Book "Simon Petliura". In Ukrainian and English," 28 January – 31 December 1977, 99 sheets. [in Ukr.]

41. CSAPAU, Fund No. 5235 "Government of the Ukrainian People's Republic in exile (1920-1991)", Description No. 1, Case No. 1457 "Documents on the Work and Financial Activities of the UCC (Resolutions, Minutes, Bulletins of the Ukrainian Information Bureau) from No. 1 to No. 3, Correspondence", 5 January 1971 – 30 November 1972, 232 sheets. [in Ukr.]

42. *Fourteenth Congress of Ukrainian Canadians: 7, 8, 9 and 10 October 1983*. (1983). Winnipeg, 278 p. [in Ukr.]

43. *Sixteenth Congress of Ukrainian Canadians*: Winnipeg, Manitoba. 6, 7, 8 and 9 October 1989. (1989). Winnipeg; Manitoba. 351 p. [in Ukr.]

44. Gerus, O. (1982). *The Ukrainian Canadian Committee. A Heritage in Transition: Essays in the History of Ukrainians in Canada*. Toronto, pp. 195-214. [in Eng.]

45. Kondra, P. A. (1993). *A Review of Half a Century of Community Leadership*. Winnipeg: Ukrainian Canadian Congress. VIII, 102 p. [in Eng.]

46. Piniuta, H. (1952). *The Organizational Life of Ukrainian Canadians*; with Special Reference to the Ukrainian Canadian Committee. Sandy Lake, Manitoba. 137 p. [in Eng.]

47. Veryha, W. (1967). *The Ukrainian Canadian Committee: Its Origin and War Activity*. Toronto, Ottawa, XXI + 160 pp. [in Eng.]

Summary

**ORGANISED UKRAINIANS IN THE NEW WORLD:
THE HISTORY OF WORLDWIDE UKRAINIANHOOD AS EXEMPLIFIED
BY THE UKRAINIAN CANADIAN CONGRESS'S ACTIVITIES**

Vitalii KRUKOVSKYI

orcid.org/0000-0001-9069-1498

Doctor of Philosophy in History and Archaeology,

independent researcher

email: vit40x40@gmail.com

The relevance of the research. The Ukrainian Canadian Congress currently occupies one of the leading positions in the public and political life of the Ukrainian diaspora in North America. Having political contacts with the federal government and the government of Ukraine, developing its own extensive organisational structure and gaining practical experience, it lobbies for the interests of Ukrainians. Today, there are several studies devoted to the activities of the Congress in domestic and foreign historiography. However, these works were carried out more than ten years ago on a limited source base (at that time, digitised documents from Canadian archives were not available, and documents from the Sectoral State Archive of the Security Service of Ukraine had not been declassified). Now that this opportunity has arisen, the author has taken advantage of it and provides a comprehensive and in-depth coverage of the Congress's activities.

The **purpose** of this article is to trace and analyse the role and activities of the Ukrainian Canadian Congress in preserving national culture, language, literature, traditions and customs outside the historical homeland in conditions of statelessness, and in supporting the Ukrainian nation and army in their struggle against Russian occupiers in the context of Ukrainian history and the problem of studying the history of the entire Worldwide Ukrainianhood from the interwar period to the present day.

Conclusions. Canadian Ukrainianhood and their leadership in the form of the Ukrainian Canadian Congress and its constituent organisations are carrying out a vital historical mission to support Ukrainian statehood and preserve culture, traditions and customs by establishing and developing their own extensive school system, higher education system, a network of research institutions, charitable and community foundations, cultural and educational societies and community organisations, and the media – its own Ukrainian-language periodicals, television and radio broadcasting – and lobbying for the interests of the Ukrainian nation in Canada.

Keywords: Canadian Ukrainianhood, the Ukrainian Canadian Congress, Second World War, Ukrainian diaspora, Worldwide Ukrainianhood, Foreign Ukrainianhood, Russian-Ukrainian war, struggle for Ukrainian independence.

Отримано редакцією / Received: 23.01.26

Прорецензовано / Revised: 11.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 26.02.26